

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

(назва програми)

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання Українська

(вказати: на якій мові викладається навчальна дисципліна)

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи композиції» складена
(назва навчальної дисципліни)

відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від 25.03.2024 р.) та введено в дію наказом № 101 від 26.03.2024 р.

Розробники: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

Викладачі: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол № 5 від "25" серпня 2024 року

Завідувач кафедри Жаворонкова М.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 8 від "28" серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету Свгенія Новак
(підпис) (прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «**Основи композиції**» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є ознайомлення студентів із багатоманітною культурною спадщиною Буковини через вивчення різноманітних видів декоративно-прикладного мистецтва, які сформувалися в результаті історичних, соціальних, етнічних та економічних впливів на регіон.

Робочою програмою освітньої компоненти «**Основи композиції**» передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «**Основи композиції**» є формування у студентів фундаментальних знань і навичок у сфері композиції, стилізації та орнаментального проектування, що є необхідною основою для професійної діяльності у сфері мистецтва та дизайну. Курс спрямований на розвиток розуміння композиційних принципів, здатності гармонійно поєднувати традиційні та сучасні методи стилізації, формування індивідуального творчого підходу та професійного рівня виконання композиційних завдань.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни передбачає освоєння теоретичних основ композиції, гармонії форми та кольору, а також технологічних особливостей роботи з орнаментальними, рослинними, анімалістичними та геометричними мотивами. У процесі навчання студенти здобувають навички стилізації природних форм та створення композиційних рішень у декоративно-прикладному мистецтві, вчать працювати з традиційними та цифровими технологіями при створенні композицій. Особливий акцент робиться на методах роботи над проектними завданнями, серед яких розробка авторського знаку, дитячої іграшки, ювелірної прикраси. Окрім практичної підготовки, дисципліна сприяє вихованню естетичного смаку, розвитку творчого мислення та формуванню індивідуального підходу до композиції.

Пререквізити

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни «**Основи композиції**» необхідні знання та навички, здобуті під час вивчення таких дисциплін, як "Рисунок", що формує розуміння форми, пропорцій, світлотіньового моделювання; "Живопис", який сприяє освоєнню кольорової гармонії, роботи з колірними відношеннями та композицією кольору; "Історія декоративно-прикладного мистецтва", що дає уявлення про традиційні художні стилі, орнаментику, принципи стилізації в історичному контексті; "Професійна майстерність", яка забезпечує вивчення технічних навичок роботи з матеріалами, необхідних для створення композиційних та проектних рішень.

Постреквізити

Вивчення дисципліни "Основи композиції" є важливою складовою підготовки студентів до подальших курсів та професійної діяльності. Отримані знання та навички будуть використані у таких дисциплінах, як "Історія сучасного мистецтва", де аналізуються композиційні рішення у сучасному художньому процесі, "Рисунок" і "Живопис", що сприяють удосконаленню технічної майстерності у візуальному мистецтві, "Професійна майстерність", де студенти поглиблюють свої практичні навички у сфері мистецтва та дизайну, "Актуальні питання історії та культури України", що дозволяє розглядати композиційні принципи у контексті культурної спадщини. Окрім цього, курс "Іноземна мова" забезпечує підготовку до міжнародної співпраці у сфері мистецтва та дизайну, дозволяє аналізувати світовий досвід у композиційних практиках. Дисципліна

також є необхідною базою для розробки кваліфікаційних робіт та подальшої професійної діяльності у галузі мистецтва, декоративного мистецтва та проектування.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.
- ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).
- ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
- ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Здобувач освіти повинен:

Знати:

- Основи композиції як фундаментальної дисципліни образотворчого мистецтва.
- Принципи стилізації рослинних, тваринних та геометричних форм у декоративному мистецтві.
- Закономірності ритму, симетрії, асиметрії, контрасту, нюансу та пропорцій у композиції.
- Осн Специфіку композиційних рішень у створенні художніх знаків, дитячих іграшок та ювелірних прикрас.
- Особливості кольорової гармонії у декоративному мистецтві.
- Взаємозв'язок традиційних композиційних прийомів з сучасними тенденціями у мистецтві та дизайні.

Вміти:

- Аналізувати композиційні принципи у декоративно-прикладному мистецтві.
- Стилзувати природні та геометричні форми, адаптуючи їх до художньо-дизайнерських потреб.
- Конструювати гармонійні композиції в межах різних формотворчих завдань.
- Виконувати графічні розробки орнаментальних мотивів відповідно до визначеної тематики.
- Проектувати авторські знаки, дитячі іграшки та декоративні прикраси, враховуючи художньо-естетичні вимоги.
- Використовувати основи композиції у творчій та дослідницькій діяльності.

Володіти:

- Навичками графічного моделювання та стилізації форм.
- Методами аналізу композиційних рішень у декоративному мистецтві
- Техніками поєднання кольорових, ритмічних та пластичних елементів у композиції.
- Практичними підходами до створення композицій для різних сфер декоративно-прикладного мистецтва.
- Базовими знаннями з історії та сучасних тенденцій розвитку композиції в образотворчому мистецтві.
- Компетенціями в адаптації традиційних художніх мотивів у сучасному дизайні.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік зпідготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1,2	11.5	345		120	-	-	225	-	1 залік, 2 залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни
1 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи стилізації													
Тема 1. Стилізація рослин			1											
			5											
Тема 2. Стилізація тварин			2											
			5											
Самостійна робота: Виконання ескізів в рослинних та анімалістичних мотивах						60								
Разом за ЗМ1			4			60								
			0											
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Робота з геометричними орнаментами													
Тема 1. Розробка геометричних орнаментів вписаних в прості геометричні форми (коло, квадрат, трикутник)			2											
			0											
Самостійна робота: Виконання ескізів до теми геометричних орнаментів						60								
Разом за ЗМ 2			2			60								
			0											

Усього годин	180		6			120							
			0										

**Структура змісту навчальної дисципліни
2 семестр**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Розробка авторського знаку			2										
Тема 2. Проект дитячої іграшки			2										
Тема 3. Проект жіночої шийно-нагрудної прикраси			2										
Самостійна робота: Виконання композиції для розпису елементів гардеробу						105							
Разом за ЗМ1			6			105							
Усього годин	165		6			105							

Тематика семінарських занять – не передбачено навчальним планом

**Тематика практичних занять
1 семестр**

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Стилізація рослин	15
2.	Стилізація тварин	25
3.	Розробка геометричних орнаментів вписаних в прості геометричні форми (коло, квадрат, трикутник)	20
	Разом	60

Тематика практичних занять

2 семестр

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Розробка авторського знаку	20
2.	Проект дитячої іграшки	20
3.	Проект жіночої шийно-нагрудної прикраси	20
	Разом	60

Тематика лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

Самостійна робота студента 1 семестр

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Виконання ескізів в рослинних та анімалістичних мотивах	60
2.	Виконання ескізів до теми геометричних орнаментів	60
	Разом	120

Самостійна робота студента 2 семестр

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Виконання композиції для розпису елементів гардеробу	105
	Разом	105

Практичний зміст програми навчальної дисципліни I курс 1 семестр

Змістовий модуль 1. Основи стилізації

Тема 1. Стилiзацiя рослин

Завдання: Виконання серії зображень, що включають реалістичне та стилізовані зображення рослинних форм.

Склад та вимоги:

Студент виконує чотири зображення у форматі А5:

Перше зображення – реалістичне, виконане олівцем із точним передаванням форми, пропорцій, фактури та деталей.

Три наступні зображення – стилізовані, виконані графічними матеріалами (туш, лінери, гелеві ручки). Важливо застосовувати принципи стилізації: спрощення форми, ритміка, лінійна структура, декоративність.

Мета: Розвиток спостережливості, уміння аналізувати природні форми, передавати характерні особливості рослинної пластики в різних стилях, навчання декоративного узагальнення.

Формат роботи:

4 зображення у форматі А5 (148×210 мм).

Виконання робіт у різних підходах до стилізації (узагальнення, графічне моделювання, декоративне спрощення).

Матеріал:

Реалістичне зображення – олівець.

Стилізовані зображення – туш, лінери, гелеві ручки.

Тема 2. Стилiзацiя тварин

Завдання: Виконання стилізованого зображення тварини у кольорі.

Склад та вимоги:

Студент створює одне стилізоване зображення тварини у кольорі. Форма повинна бути узагальненою, декоративною, гармонійно вибудованою в композиційному просторі.

Можливе використання будь-яких технік та матеріалів, зокрема й цифрових графічних редакторів.

Мета: Навчитися працювати з анімалістичними мотивами в декоративному ключі, освоїти кольорову гармонію в стилізації, застосовувати творчий підхід у роботі з формою.

Формат роботи:

1 зображення у форматі А2 (420×594 мм).

Вибір стилю та рівня узагальнення – довільний, головне – передача характеру форми через стилізацію.

Матеріал:

Будь-які кольорові матеріали (акварель, гуаш, маркери, кольорові олівці, графічні редактори).

Змістовий модуль 2. Робота з геометричними орнаментами

Тема 1. Розробка геометричних орнаментів, вписаних у прості форми

Завдання: Виконання композиції з геометричними орнаментами, вписаними у прості форми.

Склад та вимоги:

Студент створює композицію у форматі А2, що містить три основні геометричні фігури (коло, квадрат, трикутник) із вписаними в них орнаментальними елементами. Колірна гама та матеріали – довільні. Важливо дотримуватися ритму, балансу, симетрії або асиметрії, а також стилістичної єдності в композиції.

Мета: Освоїти принципи побудови геометричних орнаментів, навчитися компоувати модулі у визначених формах, створювати гармонійні композиції.

Формат роботи:

1 композиція у форматі А2 (420×594 мм).

В межах формату розміщені три геометричні фігури, кожна з яких містить оригінальний орнаментальний мотив.

Матеріал:

Довільні техніки та матеріали (акварель, гуаш, туш, лінери, цифрові редактори).

Змістовий модуль 1. Проектна робота у композиції

Тема 1. Розробка авторського знаку

Завдання: Створення унікального авторського знаку, що базується на традиційних композиційних принципах та сучасних дизайнерських тенденціях.

Склад та вимоги:

Студент виконує серію ескізів у традиційних техніках та фіналізує проект у графічному редакторі (переважно Adobe Photoshop). Знак має бути лаконічним, виразним, відповідати принципам композиційної гармонії, ритму та симетрії.

Мета: Освоєння принципів графічного дизайну, створення гармонійного композиційного рішення, що поєднує традиційні стилістичні мотиви та сучасний дизайн.

Формат роботи:

Ескізи – виконані традиційними графічними матеріалами (олівець, туш, лінери, гуаш, акварель).

Фінальна розробка – формат А2 (420×594 мм), у графічному редакторі (Adobe Photoshop).

Матеріали:

Для ескізів: папір, туш, лінери, гуаш, акварель.

Для фінального проекту: цифрова графіка, програмні засоби (Adobe Photoshop, Illustrator).

Тема 2. Проект дитячої іграшки

Завдання: Розробка концепції дитячої іграшки з урахуванням композиційних, ергономічних і функціональних особливостей.

Склад та вимоги:

Студент розробляє повноцінний проект іграшки у форматі А1. Робота виконується в графічних редакторах, що дозволяє представити детальну концепцію, колірне рішення, пропорції та можливий матеріал для виготовлення. Проект має містити ескізні розробки, кольорову модель та опис концепції.

Мета: Освоєння основ композиційного проектування, розробка ігрових форм з урахуванням психологічних та вікових особливостей дітей, поєднання естетичних і практичних рішень у дизайні.

Формат роботи:

Проект – формат А1 (594×841 мм), виконаний у графічному редакторі (Adobe Photoshop, Illustrator, SketchUp).

Фінальний макет має включати концептуальне зображення, технічні креслення та опис дизайну.

Матеріали:

Цифрова графіка (Adobe Photoshop, Illustrator, SketchUp, інші 3D- або векторні редактори).

Тема 3. Проект жіночої шийно-нагрудної прикраси

Завдання: Створення ескізу та проекту жіночої шийно-нагрудної прикраси, що поєднує традиційні орнаментальні мотиви та сучасний дизайн.

Склад та вимоги:

Проект має включати стилізовані декоративні елементи, ритмічну побудову, гармонійне поєднання матеріалів і форми. Важливо передати структуру, пластичність, фактуру майбутнього виробу.

Мета: Формування розуміння принципів ювелірного та декоративного дизайну, вивчення традиційних мотивів у сучасному контексті, освоєння методів проектування художніх аксесуарів.

Формат роботи:

Проект – формат А2 (420×594 мм), виконаний традиційними художніми матеріалами.

Фінальна робота повинна містити детальні ескізи з варіантами матеріалів та колірних рішень.

Матеріали:

Довільні традиційні матеріали (гуаш, акварель, туш, кольорові маркери, змішана техніка).

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни “Основи композиції”

Види контролю:

Поточний контроль здійснюється протягом семестру та включає усне опитування, письмові роботи, практичні завдання та тестування. Усне опитування може бути фронтальним або індивідуальним і використовується для перевірки засвоєних теоретичних знань, зокрема основ композиції, стилізації рослинних і тваринних мотивів, правил побудови геометричних орнаментів, принципів гармонізації кольору, симетрії, ритму та контрасту. Письмовий контроль охоплює виконання самостійних робіт, термінологічних диктантів, есе, рефератів, а також наукових статей і тез, що дозволяють оцінити рівень аналітичного мислення студентів та їхню здатність аргументувати власні ідеї. Практичний контроль передбачає виконання графічних композиційних завдань відповідно до тематики курсу: стилізацію природних форм, розробку авторських знаків, створення ескізів дитячих іграшок і ювелірних прикрас. Тестовий контроль застосовується для перевірки теоретичних знань і проводиться у формі стандартизованих тестів у системі Moodle.

Рубіжний контроль проводиться після кожного змістового модуля. Він включає перегляд виконаних робіт відповідно до тематики змістового модуля та його завдань, а також тестування у Moodle. Важливою складовою рубіжного контролю є презентація самостійних проєктів, що дозволяє оцінити творчі здібності студента, його оригінальність та грамотність застосування композиційних принципів.

Підсумковий контроль проводиться у формі перегляду з комісією, до складу якої входять 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів, що включають графічні композиційні завдання, творчі проєкти та науково-дослідні розробки студентів. Оцінювання здійснюється на основі технічної майстерності, композиційного вирішення, інноваційного підходу, естетичної якості виконання та відповідності завданню курсу. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізуючи їхні досягнення, сильні та слабкі сторони, надаючи рекомендації щодо подальшого вдосконалення навичок та розвитку творчого потенціалу. Такий підхід сприяє формуванню аналітичного мислення, самокритичності та розумінню власного художнього стилю.

Форми контролю:

Індивідуальний контроль передбачає виконання кожним студентом особистих завдань без сторонньої допомоги. Він використовується для оцінки самостійного рівня володіння матеріалом, креативності та вміння застосовувати композиційні знання на практиці.

Груповий контроль проводиться у малих групах та передбачає виконання спільних творчих проєктів, що розвиває навички командної роботи, ефективної комунікації та розподілу завдань у процесі роботи над композиційними рішеннями.

Взаємний контроль передбачає рецензування студентами робіт одне одного. Це сприяє розвитку критичного мислення, вдосконаленню навичок аналізу композиційних рішень, а також формуванню конструктивного сприйняття критики.

Самоконтроль дає можливість студентам оцінити власні досягнення, виявити слабкі сторони та самостійно вдосконалити свої навички. Він включає аналіз виконаних завдань, виправлення помилок і вдосконалення композиційних рішень.

Загальні підходи до оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється комісією викладачів у форматі перегляду творчих робіт, що забезпечує об'єктивність та враховує як технічні аспекти виконання завдань, так і креативний підхід студентів. Значну роль відіграє оцінка готових і комплексних робіт, які демонструють рівень майстерності студентів, їхню здатність інтегрувати різні техніки та матеріали. Аналіз спільних проєктів дозволяє оцінити ефективність роботи в команді, вміння розподіляти обов'язки та працювати в межах загальної концепції.

Презентації та захист проєктів є важливими критеріями оцінювання, оскільки вони дозволяють студентам продемонструвати навички публічного виступу, аргументації власних рішень, конструктивної критики та рефлексії. Індивідуальні творчі роботи оцінюються за рівнем оригінальності, стильового рішення та грамотного застосування композиційних принципів.

Окрему увагу у процесі навчання приділяють використанню сучасних технологій, зокрема цифрових програм (Adobe Creative Suite, SketchUp) та VR/AR-технологій, що дозволяють студентам працювати з візуалізацією проєктів у реальному часі.

Практичні заняття включають не лише студійні завдання, а й виїзні уроки у музеях, що дають змогу аналізувати реальні твори декоративно-прикладного мистецтва. Також організовуються екскурсії Буковиною, під час яких студенти досліджують культурні особливості регіону. Важливим аспектом є підготовка студентами власних екскурсій, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу, розвитку навичок публічного виступу та міжкультурної комунікації.

Самостійна робота студентів є обов'язковою частиною курсу та передбачає виконання ескізних розробок, написання наукових статей, рефератів, тез, створення наукових проєктів, що можуть бути представлені на конференціях, конкурсах та виставках. Виконані самостійні завдання оцінюються за рівнем їхньої наукової аргументованості, відповідністю до обраної теми, якістю оформлення, оригінальністю підходу та повнотою розкриття матеріалу.

Такий комплексний підхід до контролю та оцінювання дозволяє ефективно перевірити рівень підготовки студентів, сформувати необхідні професійні навички, креативне мислення та здатність до самостійного аналізу композиційних рішень у сфері декоративно-прикладного мистецтва.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції»

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41v/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-for-malnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-na-vch-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Наприклад, Студент пройшов курс «Основи композиції: створення орнаментів» на платформі Coursera (<https://www.coursera.org/learn/design-fundamentals>) та отримав відповідний сертифікат. За цей студент може отримати **10 балів** з теми «Художні основи створення декоративних мотивів» (модуль 1).

Якщо студент пройшов курс, наприклад, «Креативний підхід до традиційного розпису» на платформі Prometheus , і має сертифікат, він отримує **2 бали**, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни «Основи композиції» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6232>

Форма проведення – Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен – 40 балів

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «зараховано» – студент глибоко і всебічно володіє теоретичними знаннями з основ композиції, стилізації, гармонізації кольорів та побудови орнаментальних форм.

Вільно аналізує художньо-композиційні рішення, застосовує набуті знання у практичних завданнях, демонструє високий рівень графічної підготовки, креативності та точності виконання композиційних робіт. Вільно аргументує вибір композиційних елементів, логічно мислить, самостійно розробляє оригінальні творчі рішення. Роботи виконані на високому художньому рівні, відповідають усім вимогам курсу, демонструють авторський підхід. Студент бере активну участь в обговореннях, творчих дискусіях, своєчасно виконує всі завдання та презентує свої проекти на високому рівні.

В, С – «зараховано» – студент добре засвоїв теоретичні основи курсу, знайомий із рекомендованою літературою, правильно застосовує основні принципи композиції у практичних завданнях. Роботи виконані охайно, містять правильні композиційні рішення, але можуть мати незначні похибки у стилізації або гармонізації елементів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює своє бачення композиційних завдань, однак допускає дрібні неточності у побудові композиції або виборі кольорової гами. Виконані завдання відповідають вимогам курсу, проте не завжди демонструють високий рівень оригінальності або експериментального підходу. Участь у дискусіях активна, але не завжди впевнена.

D, E – «зараховано» – студент в основному знайомий з курсом, але демонструє поверхове розуміння композиційних принципів. Виконані роботи мають композиційні недоліки, стилізація форм неточна, кольорові рішення непереконливі. Практичні навички засвоєні частково, студент невпевнено працює з графічними техніками, припускається помилок у пропорціях, ритмічних побудовах, симетрії. Відповіді неповні, спостерігаються плутанина в поняттях та слабкі аналітичні навички. Деякі завдання виконані не в повному обсязі або подані із запізненням. Студент не проявляє ініціативи в творчих дискусіях, допускає неточності у термінології та логіці викладу матеріалу.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – студент не опанував основні поняття курсу, слабо знайомий з теоретичним матеріалом, не орієнтується у принципах стилізації, композиції, гармонізації форми та кольору. Виконані роботи мають значні недоліки, відсутня стилістична узгодженість, лінійна і пропорційна побудова форми помилкова. Використання композиційних засобів хаотичне, творчий задум не прослідковується. Студент не може пояснити свої рішення, демонструє слабе розуміння термінології та логіки композиційних побудов. Значна частина завдань не виконана або подана неякісно. Спостерігаються пропуски лекцій та практичних занять, що негативно вплинуло на рівень засвоєння матеріалу.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – студент не засвоїв основ композиції, не знайомий із програмним матеріалом і рекомендованою літературою. Відсутні практичні навички роботи з графічними техніками та стилізацією форм. Роботи або повністю відсутні, або виконані на незадовільному рівні, містять грубі помилки у композиційній побудові, відсутня логіка, ритм, гармонія. Студент не може пояснити принципи композиційних рішень, демонструє низький рівень зацікавленості, часті пропуски занять. Відсутня ініціатива до вдосконалення власних навичок. Для повторного складання курсу необхідне повторне вивчення дисципліни з виконанням усіх передбачених навчальним планом завдань.

**Розподіл балів, які отримують студенти
1 курс 1 семестр**

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)					Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		40	100
T1	T2	T3	T1	T2		
10	15	10	15	10		
Критерії для змістовного модуля №1			Критерії для змістовного модуля №2		Критерій до екзамену	

<p>Студент повинен продемонструвати глибокі знання принципів стилізації рослинних і тваринних форм, що включає:</p> <p>Вміння аналізувати природні форми та адаптувати їх у стилізовані композиції.</p> <p>Використання правильних пропорцій, лінійної та площинної структури у створенні стилізованих зображень.</p> <p>Чітке розуміння ритму, симетрії, контрасту, нюансу та колірних рішень у стилізації.</p> <p>Високий рівень деталізації та технічної грамотності у виконанні графічних ескізів.</p> <p>Оригінальний творчий підхід до створення ескізів, розкриття власного художнього стилю.</p> <p>Якість виконання самостійної роботи: охайність, завершеність, відповідність поставленим завданням.</p>	<p>Студент повинен продемонструвати вміння працювати з геометричними формами та орнаментальними композиціями, що включає:</p> <p>Грамотне використання базових геометричних елементів у побудові орнаментів (коло, квадрат, трикутник).</p> <p>Вміння створювати ритмічні та симетричні композиції, дотримуючись законів побудови орнаментальних структур.</p> <p>Чітке розуміння балансу, масштабності та модульності у роботі з геометричними мотивами.</p> <p>Висока технічна точність у виконанні графічних робіт та якість лінійної структури.</p> <p>Самостійна робота повинна містити естетично довершені ескізи, які демонструють глибоке розуміння композиційних принципів та художнього стилю.</p>	<p>Екзамен передбачає перегляд робіт комісією із 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються всі роботи, виконані у рамках курсу (як практичні, так і самостійні).</p> <p>Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізує їхні успіхи, недоліки та дає рекомендації щодо вдосконалення.</p> <p>Оцінювання здійснюється за наступними критеріями:</p> <p>Глибина знань з теоретичного матеріалу (розуміння принципів композиції, гармонії форми та кольору, стилізації, орнаментального дизайну).</p> <p>Якість виконання графічних робіт (чіткість, охайність, відповідність завданню, композиційна грамотність).</p> <p>Креативність та художній підхід (оригінальність творчих рішень, стилістична довершеність, авторський почерк).</p> <p>Здатність аналізувати власні роботи та роботи інших (компетентність у поясненні свого композиційного вибору, аргументованість рішень).</p> <p>Уміння працювати з композиційними техніками у різних формах мистецтва (включаючи рослинні, анімалістичні та геометричні стилізації).</p>	
--	--	---	--

**Розподіл балів, які отримують студенти
1 курс 2 семестр**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)				Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	20	10		
Критерії для змістовного модуля №1				Критерій до екзамену	

<p>Оцінювання студентських робіт у рамках модуля базується на таких ключових аспектах:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Композиційна цілісність і гармонія – роботи мають демонструвати збалансоване поєднання форми, пропорцій, кольору та декоративних елементів. -Оригінальність ідеї – враховується індивідуальність творчого підходу, інноваційність дизайну, здатність до стилізації та інтерпретації традиційних мотивів. -Відповідність технічним вимогам – кожен проєкт повинен бути виконаний відповідно до заданого формату, матеріалів та обраної техніки (традиційної чи цифрової). -Рівень деталізації та якості виконання – охайність, точність ліній, акуратність у використанні кольору та фактури. -Використання композиційних принципів – грамотне застосування симетрії, ритму, контрасту, модульності та інших композиційних прийомів. -Функціональність і практичність – проєкти мають відповідати своїй цільовій аудиторії, бути зручними у використанні, враховувати ергономіку та естетичну привабливість. -Використання матеріалів і технологій – студенти повинні продемонструвати вміння працювати як із традиційними художніми техніками, так і з сучасними графічними редакторами. -Аргументоване пояснення концепції – здатність студента аналізувати власну роботу, пояснювати композиційні рішення, логічно обґрунтовувати вибір форм, кольору та техніки. -Творча самостійність – студент має продемонструвати вміння самостійно розробляти та вдосконалювати композиційні рішення, знаходити унікальні підходи до виконання завдань. 	<p>Екзамен передбачає перегляд робіт комісією із 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються всі роботи, виконані у рамках курсу (як практичні, так і самостійні). Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізує їхні успіхи, недоліки та дає рекомендації щодо вдосконалення.</p> <p>Оцінювання здійснюється за наступними критеріями:</p> <p>Глибина знань з теоретичного матеріалу (розуміння принципів композиції, гармонії форми та кольору, стилізації, орнаментального дизайну).</p> <p>Якість виконання графічних робіт (чіткість, охайність, відповідність завданню, композиційна грамотність).</p> <p>Креативність та художній підхід (оригінальність творчих рішень, стилістична довершеність, авторський почерк).</p> <p>Здатність аналізувати власні роботи та роботи інших (компетентність у поясненні свого композиційного вибору, аргументованість рішень).</p> <p>Уміння працювати з композиційними техніками у різних формах мистецтва (включаючи рослинні, анімалістичні та геометричні стилізації).</p>	
---	--	--

Питання для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студента з навчальної дисципліни "Основи композиції"

1. Що таке стилізація у мистецтві та які її основні принципи?
2. Які існують підходи до стилізації природних форм?
3. Як ритм і симетрія впливають на побудову стилізованих композицій?
4. У чому полягають відмінності між реалістичним і стилізованим зображенням об'єкта?
5. Як впливає колірне рішення на сприйняття стилізованого зображення?
6. Як стилізація використовується у сучасному графічному дизайні та ілюстрації?
7. Що таке геометричний орнамент і які його основні елементи?

8. Які композиційні принципи використовуються при побудові геометричних орнаментів?
9. Які техніки застосовуються для побудови симетричних та асиметричних орнаментів?
10. У чому відмінність між статичним і динамічним орнаментом?
11. Як геометричний орнамент може бути використаний у сучасному дизайні?
12. Як можна адаптувати традиційні орнаментальні мотиви до сучасного графічного дизайну?
13. Які методи гармонізації кольору використовуються у декоративній композиції?
14. Які основні композиційні засоби використовуються для побудови художніх знаків?
15. Як баланс, ритм і контраст впливають на сприйняття композиції?
16. Яким чином форма і структура композиції можуть змінювати візуальне сприйняття?
17. Як можна адаптувати декоративну композицію для різних видів дизайну (одяг, інтер'єр, графічне мистецтво)?
18. Як історичні традиції декоративно-прикладного мистецтва впливають на сучасний дизайн?
19. Як можна поєднувати цифрові та традиційні методи створення композиційних рішень?

Методи та освітні технології навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні* дидактичні методи та прийоми:

- *словесні*: лекція, розповідь, бесіда, дискусія, дебати, повідомлення, опитування;
- *наочні*: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій (використання ілюстрованих посібників, таблиць, замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація навчальних фільмів, інформаційних відеороликів, мультимедійних презентацій тощо);
- *практичні*: вправи, практичні роботи тощо.

2) *інноваційні* методи навчання: проблемне навчання, контекстне навчання (як інтеграція навчальної, наукової та практичної діяльності), особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom), метод проектів;

3) *інтерактивні* методи навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся); стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)); елементи навчального тренінгу.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>), «Етичним кодексом Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.

Рекомендована література

Фахова (основна) література:

1. Алекс В. Вайт. "Основи графічного дизайну. Третє видання". – Київ: ArtHuss, 2019.
2. Еллен Лаптон, Дженніфер Коул Філліпс. "Графічний дизайн: Нові основи". – Київ: ArtHuss, 2018.
3. Кравченко А. П. Основи композиції в декоративному мистецтві. – Харків, 2011.
4. Куленко М.Я. Основи графічного дизайну. – К., 2006.
5. Потрашкова Л.В. "Основи композиції та дизайну". Навчальний посібник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013.
6. Сергієнко Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво: основи технік і технологій. – Львів, 2010.
7. Josef Albers. Interaction of Color. – Yale University Press, 2006.

Допоміжна література:

1. Дяченко С. М. Традиції та інновації в декоративно-прикладному мистецтві. – Київ, 2016.
2. Престон Блер. "Мальована анімація з Престоном Блером". – Київ: ArtHuss, 2018.
3. Стівен Геллер, Сеймур Кваст. "Графічні стилі: від вікторіанців до хіпстерів". – Київ: ArtHuss, 2018.
4. Тимошенко В. В. Основи кольорознавства в декоративному мистецтві. – Одеса, 2013.
5. Фредерік Рамстедт. "Мистецтво загишки". – Київ: ArtHuss, 2019.
6. Чекалова Г. О. Техніки декоративного живопису. – Київ, 2012.
7. Ellen Lupton. Thinking with Type: A Critical Guide for Designers, Writers, Editors, & Students. – Princeton Architectural Press, 2014.